

HANS-OLE BÆKGAARD

Jeg kender dine gerninger!

De Syv Menighedsbreve

BIBELSTUDIE

LOHSE

Indhold

- 4 Indledning
- 9 Studie 1: Åb 2,1-7
Svigtet den første kærlighed
- 14 Studie 2: Åb 2,8-11
Vær tro indtil døden
- 19 Studie 3: Åb 2,12-17
Ikke et ben i hver lejr
- 24 Studie 4: Åb 2,18-29
Vend vranglæren ryggen
- 29 Studie 5: Åb 3,1-6
Våg og bed
- 34 Studie 6: Åb 3,7-13
Hold fast ved det, du har
- 40 Studie 7: Åb 3,14-22
Opgør med lunkenhed
- 45 Om forfatteren
- 46 Egne noter
- 48 Oversigt over Lohse bibelstudier

Indledning

For kristne har kapitel 2-3 i Johannes' Åbenbaring (Åb) ofte betydet noget særligt. Mange bibellæsere har oplevet, at skriftet som helhed kan være vanskeligt at forstå, men at disse to kapitler på flere måder er lettere at gå til.

Der er dog en nøje sammenhæng mellem disse to kapitler og resten af skriftet, som ikke må mistes. Kapitlerne rummer de syv sendebreve eller menighedsbreve eller diktater (forskellige betegnelser er blevet anvendt). I dette studiehæfte har jeg valgt at kalde dem *sendebreve*, da det er skrivelser, som Jesus Kristus sender via apostlen Johannes til »englen for menigheden«.

Jesus kommer nær

Når man læser brevene, fornemmer man hurtigt en vigtig dobbelthed. På den ene side rummer de et direkte møde med den korsfæstede og opstandne Herre. Han træder frem og understreger, at disse syv menigheder tilhører Ham. Han elsker dem og vil, at de skal holde fast ved Ham. Han vil, at de skal omvende sig – hvis de er på vej væk eller har været borte fra Ham – inden det er for sent. Derfor mærker man også hele tiden den inderlige tone af kærlighed i brevene. På den anden side rummer de også et direkte møde med Ham, som skal dømme verden, og som vil fordømme al falskhed, afgudsdyrkelse og oprør mod Ham. Her bliver der ikke lagt fingre imellem, men alting ligger åbent for Hans blik, så Han kan advare mod den evige straf, der venter dem, som ikke holder sig til Ham alene.

For det er egentlig, hvad brevene handler om: frelse eller fortabelse. Vil du omvende dig og holde fast ved Jesus, eller vil du vende dig bort og forblive i din ugu-

delighed? Skal Jesus være Herren i dit liv, eller giver du Satan råderum, så han bliver din herre?

Når Jesus kommer igen, vil du så møde Ham som din elskede Brudgom (og du som brud), hvorefter der skal fejres bryllupsfest (19,9), eller vil du møde Ham som Krieger (og du som modstander), hvorefter du skal dømmes til evig pine (20,11-15)? Den dag, Han kommer igen – eller hvis døden banker på hos dig forinden – er omvendelse for sent. Det er nu i dag, du må vælge!

Resten af Åb (4,1-22,5) handler netop om, hvordan genkomstdagen vil være. Det er på denne baggrund, der bliver formået i brevene. Jesus vil have enhver til at forstå vigtigheden af at nå *sejren*. I den forstand handler brevene ikke først om mission, men om bod, omvendelse og udholdenhed i tro.

Relevant budskab indtil Jesu genkomst

Efter Jerusalems ødelæggelse i år 70 e.Kr. blev Lilleasien kristenhedens centrum. Området var tillige Romerrigets åndelige midtpunkt, forbandt riget fra øst til vest og lå strategisk for handel m.v. Derfor var flere af byerne i det vestlige Lilleasien store, rige og betydningsfulde, når det gjaldt produktion, industri og handel – og ikke mindst når det gjaldt kulturliv, videnskab, dyrkelse af hedenske guder, kejserkult osv. Det afspejledes ikke mindst i flotte bygningsværker i form af templer, paladser, gymnasier og teatre. Det gjaldt også for de syv byer i Åb, som modtog skrivelserne omkring år 95 e.Kr.

Mange fortolkere af sendebrevene angiver i deres kommentar, at samtidens forhold er afgørende for forståelsen af budskabet. Forklaringerne i dette studie-hæfte bygger i højere grad på, at baggrunden for Jesu budskab er Hans nøje kendskab til det åndelige liv i menigheden, som Han udfolder i lyset af Det Gamle Testamente (GT) med udblik til resten af Åb. Det er muligt, at der spilles på visse lokale forhold, men det

er ikke det bærende i tolkningen af de enkelte breve. I de enkelte studier omtales forhold fra den pågældende by, som dog ikke fortæller hele byens historie, men blot refererer til den nære samtid.¹

Syvtallet angiver den nære relation til Gud, idet syvtallet symboliserer Guds forhold til verden, her til Guds *menigheder*. På den måde er syv-tallet en betegnelse for Gudsfolk, dvs. hele den kristne Kirke af både Jesustroende jøder og hedninger. Nok er brevene sendt til syv konkrete menigheder, men menighederne refererer samtidig til hele Guds folk, indtil Jesus kommer igen. Derfor er budskabet ikke kun bundet til tiden dengang, men har relevans for Guds menigheder til alle tider. For kold kærlighed, åndelig død, vildfarelse, vranglære og meget andet er uden tvivl en reel fare for alle generationer af kristne. Også i dag!

Brevene er stilet til »englen for menigheden«, som må være lederen af den pågældende menighed. I kristen sammenhæng er den indsatte leder en biskop, som får overdraget embedet til at vejlede og beskytte sin hjord. Det er først og fremmest denne person, Jesus taler til i hvert brev, og derfor er tiltalen også »du«! Dog må det være rigtigt at antage, at biskop og menighed hører så tæt sammen, at tiltalen »du« også omfatter menigheden og i al fald afspejler menigheden (f.eks. 2,7: »Den, der har øre, skal høre, hvad Ånden siger til menighederne.«). I forklaringerne er både biskop og menighed præsenteret som modtagere af brevet.

- 1 Man kan få en god fornemmelse af livet i byerne og deres samlede historie ud fra arkæologiske og historiske kilder. Hvis man ønsker et nærmere kendskab til disse oplysninger – og samtidig få en fortolkning af brevene, som primært baserer sig på det arkæologiske – er »Brevene fra Patmos« (2004) af Hans P. Pedersen en god mulighed samt bl.a. TEL-1996/1997 (et tidsskrift udgivet af Selskab for Bibelsk Arkæologi).

Hvem, hvad, hvornår ...?

»Jeg, Johannes, jeres broder, fælles med jer om trængslen og Riget og udholdenheden i Jesus, var på den ø, der hedder Patmos, for Guds ords og Jesu vidnesbyrds skyld. På Herrens dag blev jeg grebet af Ånden og hørte bag mig en høj røst som af en basun sige: »Skriv det, du ser, ned i en bog, og send den til de syv menigheder, til Efesos og til Smyrna og til Pergamon og til Thyatira og til Sardes og til Filadelfia og til Laodikea.« (1,9-11; sml. 1,19f).

Sådan oplever apostlen Johannes at blive kaldet af Menneskesønnen til at se, hvad der skal ske ved genkomsten. Samtidig får han til opgave at nedskrive Menneskesønnens budskab til de syv menigheder og sørge for, at budskabet bliver sendt rundt til dem. Det er altså de respektive biskopper, som først må høre budskabet og se menighedernes liv, sådan som Menneskesønnen ser og vurderer det. Det har temmelig sikkert været både bekræftende, overraskende, hårdt, smerteligt og trøsterigt.

Om forfatteren, datering, forståelsen og opbygningen af skriftet henvises til studie hæftet om Åb »Se, jeg kommer snart!« (Forlagsgruppen Lohse 2008).

»Jeg kender dine gerninger!«

Budskabet i brevene er også aktuelt for os i dag. Jesus analyserer og konfronterer menighederne med utroskab og manglende kærlighed, vægtlægning på ydre forhold og gerninger, læremæssig slaphed og accept af falske profeter og vejledere, manglende årvågenhed og selvtilstrækkelighed. Han formaner dem til at indse deres synd, gøre op med den og omvende sig.

Når Guds Ord bliver forkyndt i lov og evangelium ved Helligånden, sker der noget. Jesus kunne have pakket sin kritik ind i vat og serveret den som en gang sødsuppe. Men Han kender konsekvenserne, hvis ikke

flere af biskopperne og menighederne indser, hvor dødsensfarligt de har indrettet deres åndelige liv – uden hensyn til dommedag. Jeg har forsøgt at få denne forkyndelse – og dens relevans for os – frem i forklaringen og spørgsmålene til hvert studie.

Budskabet er også aktuelt, når det handler om at lytte til den trøst og de løfter, som Jesus rækker til menighederne. Det fremgår konkret i slutningen af hvert brev, men ligger også i den beskrivelse, Han giver af menighederne. Han ser ikke på dem som skrøbelige kar, der er på vej til at gå i stykker, eller som osende væger, der er ved at gå ud. Nej, Han ser på menighederne som *guldlysestager*, værdifulde i Hans øjne, og som stager med lys, der afspejler evangeliet i nærmiljøet, når de holder sig til Ham.

Man vil få størst udbytte af studiehæftet, hvis alle 22 kapitler i Åb læses først. Som forberedelse til en gruppesamling vil det være udbytterigt, hvis man på forhånd har læst det pågældende sendebrev, studiehæftets forklaring og de forskellige bibelvers/-tekster, der henvises til. På den måde er der mere tid til samtale og forhåbentlig til en mere reflekteret drøftelse af spørgsmålene.

»Jeg kommer snart. Hold fast ved det, du har, for at ingen skal tage din sejrskrans.« (Åb 3,11).

Jerusalem, Helligtrekonger 2009
Hans-Ole Bækgaard [Olsen]

Studie 1: Åb 2,1-7

Svigtet den første kærlighed

Intet fejles ind under gulvtæppet, når Kristus taler. Forkyndelsen er direkte, for det gælder liv eller død.

En storby i Lilleasien

De syv sendebreve er stilet til menigheder, der lå i det vestlige Lilleasien. Hovedbyen hed Efesos og var en af Romerrigets største byer med over 200.000 indbyggere.

Byen var en handelsby og lå centralt på den befærdede handelsvej mellem øst og vest. I byen fandtes et af verdens såkaldte syv vidundere, det store Artemis-tempel, hvortil der var knyttet en hel næringsgren af sølvsmede, som levede af souvenirsalget (se ApG 19,23ff). Nogle få år før dette brev sendes til menigheden, sandsynligvis år 89, blev der opført et stort anlæg i stil med et lignende anlæg i Olympia – med bade, sportsanlæg og offersted i forbindelse med værtskabet for nogle lilleasiatiske lege til ære for kejser Domitian.

Apostlen Paulus besøgte byen på sin anden missionsrejse (ApG 18,19), og hans gode venner og medarbejdere, Priskilla og Akvila, boede dér i længere tid. På sin tredje missionsrejse midt i 50'erne opholdt Paulus sig i byen i næsten tre år (ApG 19,1-12) og underviste både indbyggere og de mange rejsende fra nærområdet.

Vi ved ikke, hvem der grundlagde menigheden, som i begyndelsen må have bestået af en del jødekristne. Noget tyder på, at der var en menighed, allerede da Paulus ankom. Han fik stor betydning, idet han førte

samtaler med såvel jøder som hedninger. Dette afspejles ikke mindst i hans brev til efeserne. Mod slutningen af hans liv fornemmer vi stadig den tætte kontakt med menigheden igennem brevene til hans betroede medarbejder Timotheus. Allerede på dette tidspunkt er der antydning af vranglære og problemer i menigheden (1 Tim 1,3; 4,1ff). Paulus opfordrer Timotheus til at kæmpe for den *sunde lære* (f.eks. 1 Tim 6,3-10).

Omkring år 67 kommer apostlen Johannes til Efesos og får overdraget embedet som biskop for menigheden og det overordnede tilsyn for bl.a. de syv menigheder.

Kristus fører tilsyn

Da Johannes er på øen Patmos omkring år 95, bliver han af Kristus i et syn ført frem til selve genkomstdagen (1,9f). Menigheden – og det gælder også flere af de andre syv menigheder – er da mindst en generation gammel og oplært i den kristne tro. Johannes skal skrive ned, hvad der sker på *Herrens dag*, når Jesus kommer som Brudgom for at frelse og som Kriger for at dømme. Den dag er det for sent at omvende sig, og derfor er det altafgørende, at »englen for menigheden« (dvs. dens biskop) og alle menighedens medlemmer har en levende kærlighedsrelation til Jesus.

Temmelig sikkert har Johannes været drevet af denne mission over for menighederne. Han har virket for, at de skulle kende Kristus som deres Herre og bekæmpe falsk lære, som kunne snige sig ind. Alligevel viser situationen sig noget anderledes, da Kristus selv kommer på besøg. Han gennemskuer alt og lægger ikke fingrene imellem. Men selvom Han revser, sker det altid i kærlighed.

1. Læs beskrivelsen af *Menneskesønnen* i 1,12-20. Hvorfor reagerer Johannes, som han gør? Jesus omtales først som en »røst« mellem guldlysestagerne, dvs.

menighederne. Hvad siger det om Jesu forhold til menighederne?

Det altafgørende problem

I hvert brev begynder Jesus med en reference til sin præsentation for Johannes (v1). Det er den samme, som nu giver sig til kende for biskoppen og menigheden. Han fører tilsyn med dem, og som Hyrden kender Han deres situation med møje, udholdenhed og kamp for den sande lære. De er ikke blevet trætte (v2-3), og det ser som sådan fint ud i menigheden. Ja, selv »nikolaiternes gerninger« (v6) hader de, sådan som Jesus også selv gør (NB: Forklaring hertil findes i studie 3).

Midt ind i denne ros bringer Jesus sin lammende kritik: »Men jeg har det imod dig, at du har svigtet din første kærlighed.« (v4). På overfladen ser det pænt ud, men kærligheden er væk. Ligesom i et ægteskab, hvor samlivet kører på autopilot. Med »svigtet« er der tale om en tilstand, hvor parterne er tæt på at gå fra hinanden. Når Jesus sammenligner forholdet til Ham med en kærlighedsrelation, er det for at understrege, at Han en dag kommer igen som Brudgom for at hente sin brud. Han opfordrer derfor menigheden til at holde ud og ikke blive træt af at vente. Hvis kærligheden er væk, står man i fare for at miste »ægteskabet« – og for evigt være adskilt fra Jesus.

I GT er Gudsfolket ofte beskrevet som en brud, og billedet med ægteskabet leder tanken hen på det at stå i en pagt (sml. Hos 2), dvs. eje troen på Jesus Kristus. Ingen ydre ting kan ikke erstatte denne intime, levende kærlighedsrelation.

2. Læs Jer 2,1-3 + 3,6-13 + 7,2-11. Hvordan omtaler profeten forholdet mellem Gud og folket? Hvad er dybest set folkets problem?

Et liv i syndernes forladelse

Den eneste måde at få genoprettet forholdet til Kristus på er at *omvende sig!* Vende tilbage til den første kærlighed – som den forelskede, hvor kærligheden bobler, og den elskede har førsteprioritet. Det handler om at være i den tilstand, hvor forholdet ikke kører på automatik, men hvor troens gerninger bliver gjort på baggrund af en brændende kærlighed til Jesus.

Med omvendelsen, som er en ærlig bekendelse af den aktuelle situation, følger syndernes forladelse. Det handler om et liv i den rette åndelige tilstand, og Jesus udtrykker det på to måder: 1) »lysestagen« forbliver på sin plads (v5). Hermed mener Jesus, at Han oprettholder sit personlige nærvær. 2) »... spise af livets træ, som står i Guds paradis« (v7). Løftet peger på, hvad der venter den troende på den nye jord, hvor Brudgom og brud er forenet. Træets frugt og blade (22,3f) skal tjene til lægedom. Med andre ord: I evighed skal man leve i en tilstand af syndstilgivelse.

Derfor skal formaningen ikke modtages som et slag i ansigtet, men som en kærlighedserklæring med henblik på, at man ikke skal gå glip af den herlighed, Gud har beredt for sit folk.

3. Et kristent fællesskab kan være så engageret i alt muligt arbejde *for* Kristus, at man glemmer Kristus selv – på trods af at der lyder forkyndelse hver uge. Hvordan kan det ske? Hvordan bedømmer I situationen i jeres fællesskab/menighed?
4. Omvendelsesforkyndelse er ikke altid i høj kurs i dag. Den kan virke forudsigelig, selvfølgelig eller dømmesyg. Hvorfor er det så vanskeligt at forkynde omvendelse? Hvorfor er det så svært at lytte til et budskab om omvendelse?

5. Overvej: Når Jesus revser menigheden og den enkelte i de syv sendebreve, gælder det frelse eller fortabelse. Han ved, at en dag er det for sent at omvende sig; en dag er det slut med at drive mission. Guds kærlighed tvinger Ham til at handle *i dag*. Har du det – som en Jesu discipel – på samme måde?